

Kaos Teorisi'ni ortaya atan meteorolog [Edward Lorenz](#) geçtiğimiz çarşamba günü (15.04.2008) uzun süredir cebelleştiği kanser hastalığına yenik düşerek 90 yaşında vefat etti.

Kaos Teorisi'nin (Chaos Theorem) deterministik fizik dünyasını sallamağa başlayacağı andı... [MIT](#)'de Meteoroloji profesörü olan Edward Lorenz'in bir kelebek kadar ufacak bir canlının Brezilya'da kanatlarını çırpması ile Texas'ta kasırgalar koparabileceğini gösterdiği an herhalde herkez şaşkınlıktan ağzı açık bakmıştır. Newtoncu deterministik fizik dünyasından çıkıp biraz farklı düşündüğümüzde; küçücük, ufacak bir etkinin nasıl olup da devasa etkilere sahip olabileceğini tahayyül ettiğimizde insanın doğaya olan bakışı baştan aşağı değişebilir ölçüde.

Image via [Wikipedia](#)

Meteoroloji alanında bir ödül olmadığı için kendisinin bir Nobel Ödülü yok. Ancak Temel Bilimler 1991 Yılı Kyoto ödülüne sahip... Aynı mdül komitesinin yorumu ie şöyle "İnsanlığın doğaya bakışında Sir Isaac Newton'dan bu yana en dramatik değişimlerden biri"...

Günümüz dünyasında oldukça can sıkıcı bir kavram kargaşası mevcut. Kaos kelimesi bugünün basınında ve sokaklarında sadece kargaşa ve arbedeyi betimlemek için kullanılıyor. Bu durumun böyle olmadığını Kaos hakkında bir miktar araştırma ve okuma yaparak anlayabilirsiniz. Bu işe de [Fritjof Capra](#)'nın "[The Web of Life](#)" (Yaşamın Örgüsü) isimli kitabı ile başlayabilirsiniz. The Web of Life'in, Prof. Dr. Beno Kuryel tarafından yapılmış Türkçe tercümesi de mevcut. Eğer İzmir'de oturuyorsanız, Prof. Dr. Beno Kuyel'in "Bilim Felsefesi Sohbetleri"ne katılmanızda büyük fayda olacağı kesindir. Ayrıca çok değerli fizikçi [İlya Prigogine](#)'in "[Order Out of Chaos](#)" (Kaos'daki Düzen) ve James Gleick'in "[Chaos](#)" (Kaos) adlı kitaplarını mutlaka edinin.

Bugün deterministik fizik anlayışının etkileri her yerde görülüyor... Felsefeden koparılmış bir bilim, politika üretemeyen bir bilim, belirlenimci toplum anlayışı... Edward Lorenz'e ne kadar teşekkür etsek azdır. Bir "Lorenz Attractor"u (Çekicisi) ile veda edelim, çok teşekkürler, çok!

